Légi fo(r)galomirányítás – éghajlati válság felszállópályán

A repülés körüli vitákban már a felhasznált fogalmakban sincsen egyetértés. A hivatalos nyelvhasználat azt sugallja, hogy a dolgok kontrolláltak, hibahatáron belül vannak, aggodalomra egyáltalán nincsen ok. A radikálisabb irány szerint „a repülés a leggyorsabb út a bolygó megsütéséhez”[1], ezért olyan nyelvhasználatra van szükség, amelyik nem „pihe-puha”[2], hanem kifezi a téma sürgősségét.

Az, hogy hogyan nevezünk meg egy ügyet, kérdéskört, gyakran eleve eldönti, hogy azt hogyan ítéljük meg. Ha azt kérdezem, hogy **lezárjuk-e** az autós forgalom elől a pesti Dunapartot, akkor nyilván nemleges válaszokat fogok kapni. Ha azonban azt kérdezem, hogy **megnyissuk-e** a pesti Dunapartot hétvégenként a gyalogosok előtt, akkor arra a legtöbb ember igent fog mondani. Hasonlóképpen, ha azt kérdezem, hogy jó-e, hogyha a belvárosi virágágyásokban **gaz** nő, arra nemleges válaszokat kapok, de ha azt kérdezem, hogy jó-e, hogyha **vadvirágok és gyógynövények** nőnek, akkor arra a többség igent mond.

Vadvirágok és gyógynövények egy budai közparkban. Kép forrása: [3]

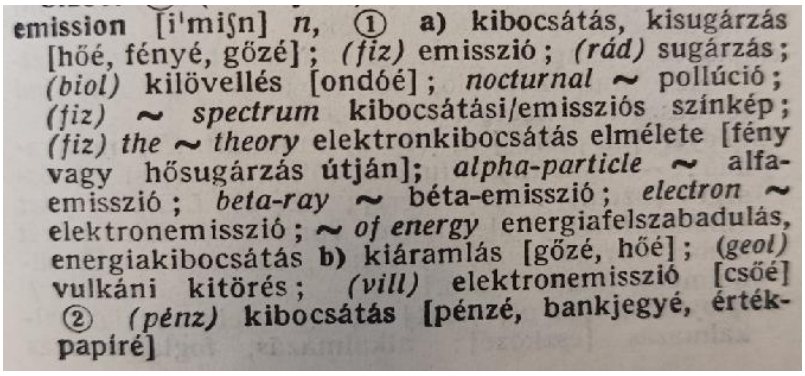
A nyelvhasználat kényessége hosszú ideje megmutatkozik a környezetvédelemben. A **jólét és a jóllét** különbségéről már 2017-ben cikk jelent meg a kormány egyik oldalán.[4] Ugyanezen az oldalon arról is cikk jelent meg[5], hogy a **zöldgazdaság** (green economy) „(így egybeírva!) a tág értelmezés szerint mindazon gazdasági tevékenységeket jelenti, amelyek a fenntarthatóság elveinek érvényesítésével, tehát a környezet további károsítása nélkül valósulnak meg.” Ugyanakkor a **zöld gazdaság** (külön írva) a jelenlegi környezetkárosító folyamatok zöld látszatának kialakítására, a zöldrefestésre (greenwashing) vonatkozik.

Az angol **„renewable”** fogalom szó szerinti fordításban megújulhatót jelent. Ennek ellenére a magyar szaknyelv a „megújuló” fogalmat használja. A különbség jelentéktelennek tűnik, de egyáltalán nem az. Az például, hogy a termőtalajra megújuló-, vagy megújulható erőforrásként gondolunk, eleve meghatározhatja, hogy mit teszünk vele. Ha megújulónak tartjuk, akkor azt feltételezhetjük, hogy azt bárhogyan használhatjuk, abból akár el is vehetünk, az majd úgyis pótlódik, megújul. Ha viszont megújulhatóként gondolunk rá, akkor ez azt is érzékelteti, hogy a pótlódáshoz megfelelő körülmények biztosítására van szükség – és még úgy sem garantált, nem biztos a megújulás. Ez pedig sokkal közelebb van a valósághoz.

Forgács Bálint Pléh Csabával közösen írt munkájában[6] felvetette a metafora alkalmazás fontosságát. A munka lényegét a már a cikk címe összegezte: ***Ha el akarjuk kerülni a klímakatasztrófát, le kell számolnunk az olyan pihe-puha kifejezésekkel, mint a „zöld”, az „öko” meg a „bio”***. Az egyszerűség kedvéért az alább táblázatban foglaljuk össze a hivatkozott általánosan használt fogalmakat, az ezek helyett ajánlott szóhasználatot, és a változtatás indokát.

Szokásos megfogalmazás	Javasolt megfogalmazás	Miért?
Éghajlatváltozás (climate change)	Éghajlat melegedés (climate warming) Klímapusztítás, túlforrósodás, megsülés, túlhevülés	A változás sokféle lehet, akár pozitív irányú is. A globális egyenlőtlenségekre hivatkozva a *klímaváltozás* vált elfogadott kifejezéssé, ez kevésbé specifikus és nem olyan rémisztő, mint a *felmelegedés*. Egyik fordulat sem igazán alkalmas azonban a fenyegetés egzisztenciális jellegének közvetítésére, hiszen egyiknek sincs különösen negatív érzelmi töltete. Ezért ajánlható a *klímapusztítás*, vagy a *túlhevülés* kifejezés.
Éghajlatpusztulás	Éghajlat pusztítás, bioszféra-gyilkolás	A szóhasználat kihangsúlyozhatja, hogy az éghajlat pusztulása nem természetes folyamat, hanem emberi hatásra zajlik, azt mi okozzuk. Ezzel azt is felveti, hogy ezen képesek vagyunk változtatni.
Üvegházhatás	Kemence hatás, máglyahatás	Az *üvegház* sokáig kizárólag a jómódúak kiváltsága volt. Az az örök tavasz, a termékenység, a gazdagság szimbóluma lett, ahol pontosan szabályozható a kívánt hőmérséklet és páratartalom. (A *kemence* erősebb képeket idéz, akár a Jancsi és Juliska mesét – e cikk szerzője)
Éghajlat változás	Éghajlat összeomlás, klíma krízis, klímakatasztrófa	A javasolt szóhasználat erősebben utal a folyamat exponenciális, önmagát gyorsító jellegére (amelyben az átbillenési pontok nem ismertek).
éghajlat-adaptáció	katasztrófa, válság, krízis	Az éghajlat változása olyan láncreakciókat indíthat be, ami az emberi fennmaradást is fenyegeti. Ezt a túlélésért vívott harcot olyan szavakkal kell érzékeltetni, amelyek érzékeltetik a veszélyek valódi mélységét.

Az éghajlatpusztulás egyik leggyakrabban használt fogalma, a **kibocsátás (emission)**, már eleve megtévesztő. Olyan dolgokra, amelyek a környezetet károsítják, és abban negatív változást gerjesztenek, a **szennyezés (pollution)** szó a megfelelő. Ennek ellenére a szakma elhitette önmagával, hogy az éghajlatpusztító gázok esetében a kibocsátás szó használandó, jóllehet azt a kifejezést eredetileg főként az ember által irányított, tervezett és szabályozott folyamatokra használták - elsősorban bankjegy -, és értékpapír kibocsátásra, ami önmagában is pozitív asszociációkat ébreszt.

emission [iˈmiʃn] *n*, ① **a)** kibocsátás, kisugárzás [hőé, fényé, gőzé]; *(fiz)* emisszió; *(rád)* sugárzás; *(biol)* kilövellés [ondóé]; *nocturnal* ~ pollúció; *(fiz)* ~ *spectrum* kibocsátási/emissziós színkép; *(fiz) the* ~ *theory* elektronkibocsátás elmélete [fény vagy hősugárzás útján]; *alpha-particle* ~ alfa-emisszió; *beta-ray* ~ béta-emisszió; *electron* ~ elektronemisszió; ~ *of energy* energiafelszabadulás, energiakibocsátás **b)** kiáramlás [gőzé, hőé]; *(geol)* vulkáni kitörés; *(vill)* elektronemisszió [csőé] ② *(pénz)* **kibocsátás [pénzé, bankjegyé, érték-papíré]**

Az EMISSION szó jelentése az 1974-ben megjelent angol-magyar szótárban[7]

Természeti katasztrófának (natural disaster) nevezzük az egyre gyakoribbá váló extrém időjárási jelenségeket, a szélviharokat, az árvizeket, a porviharokat, a szárazságokat. A fogalomhasználat azt sugallja, hogy mindez teljesen természetes dolog, eddig is így volt, aggodalomra semmi ok. Valójában tudjuk, hogy ezek mögött korlátlan és felelőtlen emberi, antropogén tevékenység áll. A természeti katasztrófák jó része tehát valójában emberi katasztrófa.

A **Nemzeti Energia és Klímaterv 2023-as tervezete** magán hordozta a területre jellemző szakmai és politikai bizonytalanságokat. A hivatalos dokumentumban a zöld jelző a szövegben nagyon sokszor megjelent, ami egyfelől érthető, másfelől korántsem volt egyértelmű, hogy vajon mit értünk *„iparzöldítés”*, *„energiafelhasználás zöldítés”*, *„zöld prémium”*, vagy éppen *„zöldíthető energiafajták”* alatt? Vajon a villamosenergia-termelés zöldítése kizárja-e azt, ami nem fenntartható energiára épül, például a nukleáris energiát? Vajon lehet-e zöld energia a gázerőműből származó elektromos áram? Hívhatjuk-e zöld hidrogénnek azt, amelyet atomerőműben, vagy gázerőműben gyártottak? Vajon a karbon-, vagy atomenergián alapuló hidrogén környezetbaráttá válik-e attól, hogy zöldnek nevezzük?

A dokumentum helyenként érezhetően idegenkedett a zöld jelző bármilyen használatától, majd végül rosszul, és távolságtartó idézőjelben használta: *„Annak érdekében, hogy az ország a “Zöld Gazdaság” térhódításának nyertese legyen…”*. Hasonlóan bizonytalan volt a *„közlekedés zöldítése”*, a *„közlekedészöldítés”*, és a *„közlekedési szektor zöldítése”* fogalmak használata is.

A Stay Grounded 2022-es **„A légiközlekedés újra-keretezése”** című dokumentuma[1] alapvető fontosságúnak tartja a szóhasználatot. Ahogy írja: a nyelv számít: így értelmezzük a körülöttünk lévő világot; a narratíva pedig a vonatkozó történetek rendszere.

A keretek hatását széles körben tanulmányozták, a neuropszichológiától az alkalmazott nyelvészetig, és azt találták, hogy bizonyos fogalmak és kifejezések bizonyos értelmezési mintákat és a kapcsolatokat aktiválnak az agyban. Ezek a minták határozzák meg, hogyan érzékeljük az információkat.

A mű bizonyos kifejezések használatát kerülni javasolja, megjelölve az ajánlott szóhasználatot:

Szokásos megfogalmazás	Határozottabb üzenet	Miért?
Légi közlekedés	Légi forgalom	Emlékeztet a forgalom kellemetlenségére, felidézi a torlódást és a hangos hajtóműveket
Repülő üzemanyag, repülőgép-üzemanyag	Szennyező üzemanyag, mocskos üzemanyag	Emlékeztet a fosszilis energiahordozók hatásaira, és arra, hogy azokat el kell kerülnünk
Légi közlekedésből származó kibocsátások	(Éghajlat)szennyezés, mérgező füstök, mocskos gázok	Utal az emberekre és a természetre gyakorolt hatásokra. Megmutatja, hogy a szennyezés felmelegíti az éghajlatot, és egyéb hatása is van
A légi közlekedés terjeszkedése/növekedése	Több kifutópálya, több légi forgalom és több szennyezés	Kiemeli és egyértelművé teszi a hatásokat az emberekre, a megélhetésre és a természetre
Karbon-semleges repülés	Zöldrefestés a repülésben, zöldrefestett járatok	Megmutatja, hogy nincsen olyan, hogy éghajlatbarát repülés. Kiemeli az iparág hamis ígéreteit
Az éghajlatváltozás jövőbeni hatásai	Azéghajlati válság mindennapos valósága; a kirajzolódó klímakatasztrófa; a jelenleg is sújtó veszteségek és károk	A rövidebb időtáv rávilágít a hatásokra, és kézzelfoghatóvá teszi a klímaválságot
„Légi mérföldek”	Éghajlatpusztítási jutalomrendszer; szennyező piramisjáték	Emlékeztet, hogy ezek a rendszerek ösztönzik a pusztító utazásokat
Fapados légitársaságok, olcsó utazás	Másokkal fizettetett utazás. Olcsó neked, drága a bolygónak	Emlékeztet a repülés és az éghajlatpusztítás okozta valódi veszteségre és kárra. Az olcsó repülőjegy azt jelenti, hogy valaki más fizet érte
Gyakori utas	Könnyelmű utas, mértéktelen utas	Leveszi az elit csillogását, és károsabbnak fogalmazza át
Mindenki, aki repül	Az a kisebbség, aki repül	Emlékeztet, hogy csak egy kisebbség repül
Alternatív üzemanyag / fenntartható repülő-üzemanyag	repülő üzemanyag-helyettesítő; a szűkös fenntartható repülőgép-üzemanyag; agro-üzemanyag, búza-üzemanyag, üzemanyag élelmiszer helyett (bio-üzemanyagokhoz)	Elveszi az „alternatíva” pozitív keretezését. Megmutatja, hogy a kerozin-helyettesítő nem fenntartható. Rámutat, hogy az agro-üzemanyag kiszoríthatja az élelmiszer-termelést.
A repülés demokratizálása	A légiközlekedési ágazat profitorientált terjeszkedése	Hangsúlyozza a repülés-ipar mögötti valódi mozgatórugót
A repülés dekarbonizálása	A légiforgalom csökkentése	A légi-közlekedés technológia révén történő dekarbonizáció évtizedekig nem lesz lehetséges – inkább arról beszéljünk, ami reális
Turizmus	Tömegturizmus, profit-termelő turizmus	A turizmustól való függőség egy nem fenntartható formája a „fejlődésnek”
Adómentes	Adókedvezmény, adó-kiváltság, adófizetők által támogatott	A „mentesség” egy pozitív megfogalmazás valamire, ami problémás
Éghajlat változás, globális melegedés	Klímaválság, globális forrósodás; kirajzolódó klímakatasztrófa; életfenntartó rendszereink pusztítása	A „változás” és a „melegedés” pozitív keretet adnak valaminek, ami komoly problémát jelent

Magánrepülős utazás, hétvégi bevásárlóutak repülővel; űrutazások stb.	„Bullshit” repülés, haszontalan repülés	Nevezheted „bullshit” repülésnek, vagy haszontalan utazásnak azokat a repüléseket, amelyeket igazságtalannak és szükségtelennek találsz. Megkülönböztetheted őket a jogos repülésektől (pl. egy bevámdorló esetenkénti hazalátogatása)
A repülés feladása, a repülésről való lemondás	Lassú utazás, jobb utazás, földi utazás, felelős döntés, klímatudatos utazás	Mutass pozitív szemléletet, vagy azt, hogy mit lehet nyerni a repülés mellőzésével

***Forrás**: COMMON DESTINATION – Reframing aviation to ensure a safe landing and lay the tracks towards a fair planet. Stay Grounded, 2022*

A mű igen alaposan foglalkozik a nyelvhasználat, a szóválasztás, a megfogalmazás kérdésével. Mindezt erőteljesen indokolja is; a mű tehát egy átfogó képet is ad a repülés iparról. Bár a teljes mű az interneten nem érhető el, a műben megfogalmazott narratívák övid összefoglalója elérhető itt [8], magyar nyelven pedig itt [9].

A legfontosabb narratíva talán a **Sima Leszállás (Safe Landing)** címen futó értelmezés, amely szerint *„A változások már itt vannak, és ezek még csak a kezdetét jelentik egy nagyobb társadalmi, kulturális és gazdasági átalakulásnak. A legfontosabb kérdés, különösen a légi közlekedésben dolgozók számára, hogy ez tervszerűen vagy katasztrófa által fog-e bekövetkezni: hogy az iparág lezuhan-e, vagy biztonságosan landol. Ezért a légi közlekedésben dolgozók számára az igazságos átmenet létfontosságú.”*

***KÖZÖS CÉL – NARRATÍVÁK: Új narratívák a repülés újragondolásához, a biztonságos leszállás biztosításához és a méltányos bolygó felé vezető utak kijelöléséhez** című kiadvány címlapja [8 & 9]*

A Stay Grounded 2022-es kiadványa a repülési ipar valós ábrázolását összecsapások sorozatának tekinti. Felhívja a figyelmet arra, hogy *„Egy seregnyi magasan motivált és tapasztalt vállalati PR-szakemberrel állsz szemben, akiknek a feladata a status quo fenntartása. A kampánymunkádnak dinamikusnak, kísérletezőnek és rendkívül kitartónak kell*

lennie, időszerű beavatkozásokat kell keresned, ahol az üzeneted jól ér célba („jól ér földet”) és felhívja a figyelmet az ügyedre.”

A mű a megfelelő szóhasználat mellett arra is kitér, hogy *„…a képek könnyebben megjegyezhetők, mint a szöveg.”* Ugyanakkor ajánlja, hogy *„… **Kerüld az égen lévő repülőgépek képeinek használatát**, mivel ezeket a képeket használja az iparág a gyakori és fenntarthatatlan repülés népszerűsítésére. Ha a beavatkozásod a mobilitás és a közlekedés jövőjével kapcsolatos, próbáld meg a jövő képeit használni: vonatok, villamosok, buszok, lassú utazási lehetőségek vagy a közösségi mobilitás más formái. Ha a repülőgépek képeinek használata elkerülhetetlen, győződj meg arról, hogy azok vagy a földön vannak, vagy hallatszik a zajuk. A felszálló repülőgépek képei nagyon gyakoriak, hiszen ez a haladás és a remény ábrázolása – ezt meg kell kérdőjeleznünk, és meg kell próbálnunk elkerülni ennek vizuális megerősítését. A nyugati országokban **a „fel” a jóval, a „le” pedig negatívval társul; és az olvasás általános iránya miatt a bal oldal a „múlt”, a jobb oldal pedig jövő szimbóluma.”***

Fenti elvekre látványosan fittyet hány a *The Guardian* 2005 júliusi **Bűntudatos utazás** (Guilt Trip) című rövid dokumentumfilmje[10], amely bátran megmutatja a repülőgépek erejét, technikai varázsát, elképesztő látványát. Mindezt valószínűleg a története ereje miatt engedték meg maguknak. A dokumentumfilmen fiatal, sikeres repülőpilóták csatlakoznak a ***Sima Leszállás*** **(Safe Landing)**[11] nevű szervezethez: a légiközlekedési dolgozók olyan közösségéhez, amely szeretné, hogy az iparág többet tegyen az éghajlat védelméért. Gyűléseket szerveznek, amelyeken a légiközlekedési dolgozókat arra hívják, hogy foglalkozzanak ezekkel a kérdésekkel, amelyeket a politika és a szakpolitika többnyire elhanyagol.

Részlet a Bűntudatos utazás (Guilt Trip) című dokumentumfilmből[10]

Mindent egybevetve kijelenthető, hogy a repülés, vagy ahogy szürke árnyalatban fogalmazva nevezzük, a repülés ipar (aviation industry) nem csak hogy egy jelentős és növekvő szennyező, de látványosan igyekszik ezt a maga narratívájával, téma-, és szóhasználatával elfedni, felülírni.[12]

Ez alól Magyarország sem kivétel. Példaként említjük a Budapest Airport Zrt által 2025. július 22-én kiadott **Repülőtéri értesítőt**, amely a cikkben[13] *„Fenntartható módon újul meg a repülőtér G jelű gurulóútja”* alcím után azt írja, hogy *„mintegy 17.000 négyzetméteren építenek ki új bazaltbeton burkolatot és alépítményeket, csapadékcsatornát és folyókákat”*. A cikk tehát egyfelől **tudatosan összekeveri a megújulás, felújítás, és a terjeszkedés, növekedés fogalmát.** Az egyik minőségi fejlődés, a másik pedig mennyiségi. Másfelől mindezt **a fenntarthatóság keretébe igyekszik illeszteni**, jóllehet a mennyiségi növekedés eleve ellentétes a fenntarthatóság fogalmával.[14]

A 2026. októberében bemutatott **Kommunikáció Kutatás**[15] azt találta, hogy a budapesti nemzetközi repülőtér hat részletesen vizsgált Facebook posztja közül három esett a **zöldrefestés**[16] fogalmába, ami meglehetősen riasztó tendencia. Talán még ennél is elgondolkodtatóbb, hogy a kutatás szerint a repülőtér - a teherforgalom robbanásszerű növekedése ellenére - **kerüli a „teher" és a teherforgalom" szót** (ez a talált posztokban egyáltalán nem fordult elő), azt következetesen helyettesíti a misztikusabban hangzó, fejlettséget sugalló **„cargo"** szóval.

Amíg a légi ipar elzárkózik az éghajlati krízis tényétől és az arra való reagálástól, és folytatja, sőt fokozza éghajlatromboló tevékenységét, addig nem meglepő, hogy a szaknyelv az exponenciálisan gyorsuló klímapusztítás szinonimájának egy repüléssel kapcsolatos metaforát használ. Egy 2025-ben megjelent szakkönyv kijelenti, hogy *„Ha belépünk egy ilyen önmagát erősítő folyamatba, az legrosszabb képzeletet is felülmúlja."* Ez a könyv az egyensúlyi átbillenési pontokat sorban átlépő, fékezhetetlenné, befolyásolhatatlanná, sőt valószínűleg túlélhetetlenné váló éghajlat pusztulásra a **„éghajlat-krízis felszállópálya" (runway climte-crisis)** kifejezést használja. [17]

Reméljük, hogy a légi ipar hamarabb letér erről a pályáról, mint hogy már túl késő lenne.

A kép forrása: https://climate.leeds.ac.uk/news/aviation-contributes-3-5-to-human-caused-climate-change/

Marton Miklós

FELHASZNÁLT IRODALOM:

1. **COMMON DESTINATION – Refraiming aviation** to ensure a safe landing and lay the tracks towards a fair planet. Stay Grounded 2022
2. **Ha el akarjuk kerülni a klímakatasztrófát, le kell számolnunk az olyan pihe-puha kifejezésekkel, mint a „zöld", az „öko" meg a „bio"** Forgács Bálint, 2021. november 8. https://qubit.hu/2021/11/08/ha-el-akarjuk-kerulni-a-klimakatasztrofat-le-kell-szamolnunk-az-olyan-pihe-puha-kifejezesekkel-mint-a-zold-az-oko-meg-a-bio
3. **Nem gazos, nem elhanyagolt, ez itt egy méhlegelő**. Tóth Judit Turistamagazin 2022. július 15. Nem gazos, nem elhanyagolt, ez itt egy méhlegelő - Turista Magazin
4. **Jólét és/vagy jóllét?** 2017. január 20. https://eionet.kormany.hu/jolet-es-vagy-jollet
5. **Zöld gazdaság vagy Zöldgazdaság?** 2017. február 9. https://eionet.kormany.hu/zold-gazdasag-vagy-zoldgazdasag
6. Forgács Bálint & Pléh Csaba: **Metafora hátán lovagol a sátán** – avagy miért nem értjük meg a klímaváltozás valódi fenyegetését?. Argumentum 17 (2021), 581-603 Debreceni Egyetemi Kiadó DOI: 10.34103/ARGUMENTUM/2021/30 https://argumentum.unideb.hu/2021-anyagok/kovecsesz_kulonszam/KESZ/25_forgacs_pleh.pdf
7. **Angol – Magyar szótár**. Országh László. Akadémiai Kiadó 1974. Negyedik kiadás
8. **COMMON DESTINATION – New narratives** to reframe aviation, ensure a safe lnding and lay the tracks towards a fair planet. Stay Grounded 2023 https://stay-grounded.org/wp-content/uploads/2021/11/SG-Narratives-bw.pdf
9. **KÖZÖS CÉL – Narratívák** (fenti mű 2025-ös fordítása magyar nyelvre) https://mtvsz.hu/uploads/files/2026/KOZOS_CELPONT_world_2026.pdf
10. **Guilt Trip**: pilots torn between flight and the fight for the planet. The Guardian 10th of July 2025 https://www.theguardian.com/film/ng-interactive/2025/jul/10/guilt-trip-pilots-torn-between-flight-and-the-fight-for-the-planet-documentary és az ehhez kapcsolódó film a youtube-on: https://youtu.be/rHHA0tilyzQ?si=CYVP07_94lVGMg4L
11. **Safe Landing** - Community of Aviation Workers and Enthusiasts https://safe-landing.org/
12. **A „fenntartható légi közlekedés" retorikáján túl: szembesítés a tényekkel** (Beyond the Rethoric of „Sustainable Aviation": A Counterfactual Confrontation.) January 22, 2026 https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00472875251411867
13. **Repülőtéri értesítő**. Budapest Airport Zrt. 2025. július 22. https://www.bud.hu/budapest_airport/media/hirek/aktualis_sajtokozlemenyek/repuloteri_ertesito_2025_julius_22.html?fbclid=IwY2xjawLt12lleHRuA2FlbQIxMABicmlkETA2R1FjSG1TRmRkdWhsbmhnAR7ZAOYRktiQa_WN13N9LSYghRIJfUwmY2UPy1wfyJ0TiHbNpzU-zmcf6PkI6A_aem_RiD2bfC_2J1xFic0iEVB3g
14. **A fenntartható fejlődés fogalma**. 2018. december 18. https://eionet.kormany.hu/a-fenntarthato-fejlodes-fogalma
15. **Kommunikáció kutatás** a légiforgalom szociális és környezeti kérdéseinek Facebook-on való megjelenéséről. Kutatási jelentés. Fenntarthatóság Felé egyesület és Magyar Természetvédők Szövetsége 2026. október https://mtvsz.hu/uploads/files/2026/Kommunikacio_kutatas_2026.pdf
16. **ZÖLDREFESTÉS** avagy hogyan próbálják az óriáscégek kifogni a szelet a környezetvédők vitorlájából? https://mtvsz.hu/dynamic/zoldrefestes.pdf
17. **Összegezve: A forradalmi elmélet a klímakatasztrófa megállítására** (All in: The Revolutionary Theory to Stop Climate Collapse) 2025. Marina Rodrigues és Sinn Eden